Stiftelsen for Okkupasjonshistorie, 2014

108570

Sunnmørs-posten

Uverdig

18.5.1995

På side 15 i Sunnmørspostens bilag «Fra krig til fred» 6. mai 1995 står det som overskrift – med store, feite typer:

«Føreren provoserte folket.»

Føreren provoserte folket

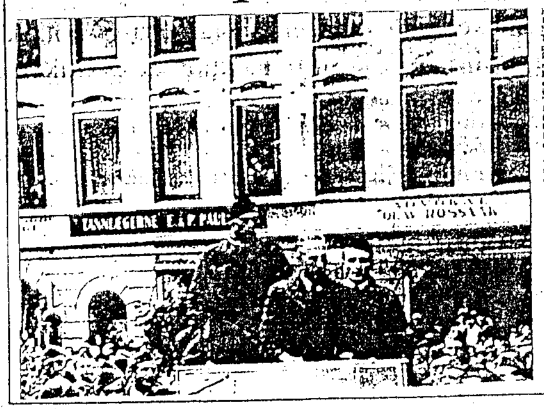

Følelsene i Ålesund var [illegible] 15. mai 1945 da fylkesfører i Nasjonal Samling, Thor Taraldsen, ble kjørt i åpen bil gjennom Ålesunds gater. [illegible]

Taraldsen var arrestert i [illegible] 8. mai, ble [illegible] fraktet til Aalesunds [illegible] og ble der hentet av [illegible] fra hjemmestyrkene i Ålesund.

I sentrumsgatene var det tettpakket av folk langs ruta til bilkortesjen med Taraldsen og hjemmestyrkene, fra Utstillingsplassen gjennom diverse bygater til St. Olavs plass, Løvenvoldgata, til politistasjonen i Løvenvold, og videre til fengselet i Kipervikgata der han ble innsatt.

På St. Olavs plass fikk [illegible] Taraldsen [illegible] [illegible]

Det dreier seg om episoden 15. mai 1945 då NS-fylkesfører Thor Taraldsen vart køyrd ståande i open bil gjennom gatene i Ålesund.

Denne hendinga står så levande for meg som om det var i dag. Eg var russ av året (1945). Dessverre var eg ein av dei som sto tettpakka i sentrumsgatene og ropte og skreik i skadefryd.

Men var det ikkje noko som så smått tok til å gjære under overflata? Var det no så heilt bra av oss å opptre på denne måten?

Lektor Ole Langlo tok det opp i norsktimen dagen etter og refererte til leiarartikkelen i Sunnmørsposten same dag (16. mai). Eg kjende meg skamfull og hadde eit inderleg ynskje om at ingen hadde lagt merke til min oppførsel då bilen med Taraldsen paserte. Egt var ikkje det minste betre enn dei andre som sto omkring.

Det er synd at eg ikkje tok vare på den nemnde leiaren, spesieelt med tanke på kor aktuell han skulle kome til å bli 50 år seinare. Men Sunnmørsposten har sikkert fleire eksemplar av 16. mai 1945. Eg går ut frå at det må vere den datoen dersom det var den 15. Taraldsen blei køyrd gjennom byen.

Eg trur det måtte vere Ivar Flem som eigenhendig skreiv den leiaren. Han var gnistrande god. I dag er eg dessverre ikkje istand til å gi eit fyldig referat av artikkelen, men lyt nøye meg med å seie at innhaldet gjekk ut på at vi ikkje måtte forfalle til den slags som vi foretok oss mot Thor Taraldsen.

Same kva Taraldsen hadde gjort seg skuldig i, var vår oppførsel uverdig for ein rettsstat – som vårt land skal vere.

Sunnmørstens leiartikkel, dagen etter «køyreturen» med Taraldsen, høyrer absolutt med dersom biletet av denne hendinga skal bli fullstendig.

I alle fall dagen etter sat eg att med ei merkverdig kjensle av det var Taraldsen – og ikkje vi – som akkurat der og då hadde scora poeng.

Vi skal ikkje gjere for stort nummer av nazi-helsinga hans ved Løvenvoldgata 1, men heller sjå på det som ein naturleg trass mot det som for han akkurat i den situasjonen måtte fortone seg som ei overmakt han ikkje kunne rå med.

Sunnmørsposten bør ta fram den leiarartikkelen slik at vi alle kan få repetert det som står der – og ta det inn over oss.

JOHAN URKE
Molde

Verdigere opptreden, takk!

22.5.95

1945 Ved de siste flåtebesøkene har det dessverre vært enkelte tilfeller av mindreverdig opptreden fra publikum. Det har hendt at det har vært nesten slagsmål mellom voksne, når gaster har latt det drysse av sitt overflødighetshorn av gode sigaretter, og det har tildels også vært mindre beskjeden opptreden under besøk ombord. Slikt gjør et dårlig inntrykk, og av hensyn til vår by bør alle søke å vise en verdig opptreden.

Riks fra Verma...

15.5.94

1945 Riks fra Verma! var beskjeden byggmester Jens Strømsheim på Nørve fikk om kvelden Kr. Himmelfartsdag.

Det hørtes hverdagslig nok. Men behøver en å si at herr Strømsheim ble forundret og glad da han hørte at det var sønnen Birger som ringte opp fra den lille stasjonen oppe i Romsdalen?

Birger drog fra Aalesund til England i september 1941 – for nær fire år siden – og siden har familien bare hatt et par hilsner ad omveger fra ham. De visste no ikke hvor han var eller hvordan han hadde det – aller minst trodde de han var i Norge.

Birger fortalte at han skulle bli oppe i Romsdalen noen dager – og så håper familien Strømsheim også snart å se ham heime på Kolvikbakken.

«Gestapo-Hoel»

16.5.95

1945 ble ført til byen i natt. Det hadde gått som ild i tørt gras at han var ventende, og det var en veldig sammenstimling av folk fra Utstillingsplassen og ned til politikammeret. Stemningen var farlig, og da bilen endelig kom, var det så vidt det løp av uten at en hadde måtte skride kraftigere inn mot publikum enn bra ville være.

Det var i høg grad bruk for alle hjemmestyrkene enda det var mange av dem. Hoel ble seinere ført videre til Gestapo-huset og satt i selle i kjelleren der om natten.

Han var kjent som en ualminnelig frekk og farlig tolk under forhørene, alltid på sine «arbeidsherrers» beste, og ivrig i sin skumle tjeneste. Han får no stå til rette for sine synder.

Major i flyvåpenet

1945

19.5.95

Til familien i Ålesund er dt gjennom ålesundere på ubåtjageren «Hessa» kommet ferske hilsener fra Nils A. Ringdal jr («Lillen»).

Den no 24 år gamle ålesunder fulgte 1. mai 1940 dampskipet «Borgund» over til England. Han gikk straks inn i det kgl. norske flyvåpen og har under en omfattende aktiv innsats gått gradene til han no er avansert til major. Major Ringdal er no sjef for en eskadron norske jagerfly, som er stasjonert i Sør-England. Forhåpentlig blir det ikke lenge til vi kan fortelle mer om hans fantastiske karriere.

– Også hans bror Bjarne, som måtte «stikke av» omkring jul 1944, har man fått ferske hilsener. Han er no i en norsk leir i Skottland.